

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Ynglende middelhavssølvmåger i Marokko

De store måger byder til stadighed på udfordringer for feltornitologerne. I havnebyen Essaouira yngler en mindre bestand af middelhavssølvmåge, som udviser karakterer svarende til de atlantiske former af arten og dermed adskiller sig fra bestanden i Middelhavet.

Middelhavssølvmågen, der er nært beslægtet med – og for mange svær at adskille fra – både kaspisk måge og sølvmåge, opdeles i de tre underarter *Larus michahellis michahellis*, *L.m. atlantis* og *L.m. lusitanicus*. Kendskabet til disse formers udbredelse og indbyrdes overlap er mangelfuldt, men med øget fokus på bestemmelse af de store mågers underarter dukker der ny information op, når man mindst venter det.

Under en ferie til Marokko i sommeren 2010 besøgte jeg byen Essaouira i perioden 8.-14. juli. Essaouira ligger ud til kysten cirka 300 km syd for Casablanca, og byen er en havneby med en stor fiskerihavn, der dagligt lander fisk i store mængder.

Langs molerne sås lokale fiskere, der rensede fisk og smed affaldet ud til mågerne. Dette gav tilsyneladende et godt fødegrundlag for byens middelhavssølvmåger, der velvilligt besøgte havnens spisekammer.

Måger nyder godt af fiskeriaffald, og havne er næsten altid gode steder at observere måger på nært hold. Her er en flok fotograferet på havnen i Essaouira, Marokko, i juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Ynglefuglene

I hele havneområdet var der et væld af måger i alle aldre, og fra hotellet havde jeg et godt overblik over byens tage, hvor middelhavssølvmågerne havde redepladser. De store flyvefærdige unger tiggede vedvarende mad fra de gamle fugle, når de ankom til redepladsen.

Taget på mit hotel havde sit eget mågepar med to unger, som kunne observeres fra terrassen på den øverste etage. Fuglene udgør sandsynligvis det først registrerede ynglefund af middelhavssølvmåge i Marokko, og det er derfor særligt interessant, hvilken underart, der yngler her.

Middelhavsmåger, 2. sommer. Bemærk følgende med henblik på bestemmelse til underart: Ryg og skulderfjer grålige med mørke markeringer. Bryst og bug tæt plettet. Undervingedækkfjer og armhuler sod-brune. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Underarternes udbredelse

De tre former af middelhavssølvmåge har hver sin hovedudbredelse. *Michahellis* findes således primært i Middelhavet; *atlantis* på Azorene samt muligvis Madeira og de Kanariske Øer; *lusitanus* i Biscayen og på den Iberiske Halvøes nordlige del. *Lusitanus* er en nyere opdeling, og fugle af denne form er i dragt og proportioner en mellemtype mellem de to andre og er fortsat kun sparsomt beskrevet. Den omhandles dog med tekst og fotos i *Gulls* (Olsen & Larsson, 2004) samt i *Waterbirds* 31 (2), hvor der fokuseres på kønsforskelle (Arizaga et al., 2008).

Bemærk, at mågerne på billedet er tydeligt mindre og slankere end middelhavssølvmåger af formen michahellis. Bemærk desuden lille hoved, flad pande og kraftigt næb. Oversiden er lidt mørkere grå end hos michahellis. Hvid apikal-plet ses på de yderste håndsvingfjer. På stående fugle virker vingspidsen sort. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Generelle indtryk af mågerne i Essaouira

I første omgang var det slående, at fuglene fra Essaouira var klart afvigende fra michahellis. Formen var mere kompakt og størrelsen mindre. Et lille hoved samt mørk juvenil dragt fik mine tanker hen på atlantis-fugle, men næb og gonysvinkel lignede michahellis. Undervingedækfjer var mørkt sodbrune, som det kendes fra de atlantiske ynglefugle.

Jeg fotograferede mange fugle i forskellige aldre til en senere efterbehandling. Klaus Malling Olsen (KMO) har gennemset og kommenteret en række af disse billeder og mener, at fuglenes dragt karakterer ligger nærmere på de kanariske fugle og endda fugle fra Biscayen, som ofte ses nævnt som lusitanus.

Ungfuglene er særligt karakteristiske med tæt mørkpletet underside og endnu mørkere undervingedækfjer, end man generelt ser hos michahellis.

Beskrivelse af fuglene fra Essaouira

Juvenile fugle havde en tæt gråbrun pletning af hoved, bryst og underside, som ligner sølvmågeformen argentatus. De havde kun lidt rent hvidt på undergumpen og mørk markering rundt om øjet. Lille hoved og flad pande var karakteristisk. Næbbet var kraftigt med velmarkeret gonysvinkel, som det også ses hos michahellis.

Tertiærer med store mørke centerpletter, hos nogle fugle lidt egebladsformede, samt hvide, velmarkerede kanter. Undervingedækfjerene var sodbrune, som det også ses hos atlantistyper; disse er gennemsnitligt lysere hos michahellis. Haletegning som hos michahellis med bredt, sort endebånd. Overgump afveg fra michahellis ved at være tæt mørkpletet på hvid baggrund.

Bemærk tæt gråbrun pletning på isse, nakke, bryst og bug som hos argentatus. Lille hoved og flad pande typisk. Næbbet med tydelig gonysvinkel. Ryg, skulderfjer og tertiærer med store mørke centerpletter og lyse kanter. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

2. sommer var stærkt variabel hos de forskellige former. Fuglene viste på bryst og bug tæt pletning, nærmest i plamageagtige tegninger. Ryg- og skulderfjer havde en mørk grå tone. Armhuler og undervingedækfjer var sodbrune. Meget lille gul plet på næbspidsen sås på alle de fotograferede 2k fugle og ses også hos michahellis.

Middelhavsmåge, 2. sommer. Bemærk følgende med henblik på bestemmelse til underart: Ryg og skulderfjer grålige med mørke markeringer. Bryst og bug tæt plettet. Undervingedækfjer og armhuler sod-brune. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Adult sommer viste i flugten manglende hvide pletter yderst på håndsvingfjerene frem til P9. Dette kan skyldes slid, da fuglene var stærkt slidte i fjerdragten. Hos *michahellis* ses sådanne hvide pletter normalt fra P4-P10 på fugle i frisk fjerdragt (Olsen & Larsson, 2004 samt Garner & Quinn, 1997). På stående fugle virkede håndsvingfjerene overvejende sorte, evt. på grund af slid. Oversiden var lidt lysere end hos de generelt mørkere grå atlantis fra Azorerne og lå mere i samme farvenuance som fugle fra Madeira og de Kanariske Øer. De var derved en anelse mørkere end *michahellis*.

Flyvende adult middelhavssølvmåge med lusitanius-karakterer. Bemærk, at den er tydeligt mindre og slankere end middelhavssølvmåger af underarten michahellis. Bemærk desuden lille hoved, flad pande og kraftigt næb. Oversiden er lidt mørkere grå end hos michahellis. Hvid apikalplet ses på de yderste håndsvingfjer. På stående fugle virker vingespidsen sort. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Hvilken underart?

Fugle fra Marokko er stort set ikke undersøgt tidligere. Meget groftplettede og mørke ungfugle forekommer langs hele den iberiske kyst, og der synes der at være en forbindelse mellem de nordvestafrikanske fugle og bestandene langs den Iberiske Halvøes kyster. Denne type afviger en del fra michahellis fra Middelhavet. Det virker derfor nærliggende at adskille de atlantisk-iberiske fugle fra bestandene i Middelhavet. Fugle fra Biscayen benævnes oftest som lusitanius, og fugle fra Madeira og de Kanariske Øer benævnes oftest som atlantis, hvilket dog fortsat diskuteres. Kun de anderledes mørke fugle fra Azorerne bør omtales som ægte atlantis-fugle (KMO, pers. komm.).

Juvenil middelhavssølvmåge med lusitanicus-karakterer. Undervingedækfjer og axillærer mørkt sodbrune. På de inderste svingfjer ses et lyst vindue. Bredt sortbrunt halebånd med lyse fjerspidser. Overgump tættere plettet end man oftest ser på middelhavsmåger af formen michahellis. Bemærk også det lille hoved og kraftige næb. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Fuglene fra Essaouira havde karakterer til fælles med både lusitanicus og atlantis, og de er sandsynligvis en del af en samlet population gående fra Biscayen langs den iberiske kyst til Nordvestafrika, men også inkluderende de Kanariske Øer og Madeira. Dermed er bestemmelsen af de marokkanske ynglefugle fortsat til diskussion.

Det vil fremover være nyttigt med observationer og fotos af ynglefugle langs kysterne på den beskrevne strækning, så man kan sammenligne fuglene. Derved vil det forhåbentlig blive muligt at vurdere, om middelhavssølvmågen i området er repræsenteret af flere underarter eller skal betragtes som en samlet population.

Bemærk tæt gråbrun pletning på isse, nakke, bryst og bug som hos *argentatus*. Lille hoved og flad pande typisk. Næbbet med tydelig gonysvinkel. Ryg, skulderfjer og tertiærer med store mørke centerpletter og lyse kanter. Essaouira, Marokko, juli 2010. Foto: Ivan Olsen.

Tak

Klaus Malling Olsen skal modtage min varmeste tak for at have gennemset fotos og kommenteret fugle og manuskript. Uden KMO's kommentarer ville denne artikel næppe være blevet til.

Litteratur

Arizaga, J. et al 2008. Sex Differentiation of Yellow-legged Gull (*Larus michahellis lusitanicus*): the Use of Biometrics, Bill Morphometrics and Wing Tip Coloration. *Waterbirds* 31(2): 211-219.

Garner, M. & D. Quinn 1997. Identification of Yellow-legged Gulls in Britain. - *British Birds* 90: 25-62.

Olsen, K. M. & H. Larsson 2004. *Gulls of North America, Europe, and Asia*. Princeton.

 Dato:
07. 05. 2012

 Skrevet af:
Ivan Olsen

 Fotos af:
Ivan Olsen

 Emner:
VIDENSKAB

 Tags:
MÅGER, MAROKKO, MIDDELHAVSSØLVMÅGE, UNDERARTER